

XORAZM VILOYATINING TURIZM SALOHIYATINI RIVOJLANTIRISH IMKONIYATLARI VA ISTIQBOLLARI

<https://doi.org/10.5281/zenodo.15851809>

Shomurodov Mansurbek Jonibek o'g'li

Urganch davlat universiteti " Geografiya" yo'nalishi talabasi

Annotatsiya

Ushbu maqolada Xorazm viloyatining turizm salohiyatini rivojlantirish imkoniyatlari va istiqbollari tahlil qilinadi. Xorazm, o'zining boy tarixiy-madaniy merosi, tabiiy go'zalligi, ziyorat maskanlari va hunarmandchilik an'analari bilan turizm sohasida katta imkoniyatlarga ega. Maqolada viloyatning turizm sohasidagi asosiy yo'nalishlar va ularni rivojlantirish uchun zarur bo'lgan strategiyalar va chora-tadbirlar ko'rib chiqiladi.

Kalit so'zlar

Etnoturizm, ziyorat turizmi, tarixiy-madaniy turizm, ekoturizm, gastroturizm

Turizm - insonlarning doimiy hayot tashvishlaridan biroz chetlashish, yoki o'zlari qiziqqan joylarni o'z ko'zlari bilan ko'rish, dam olish uchun boshqa mamlakatlarga, tabiatning ajoyib go'shalariga amalga oshiradigan sayohatidir[1]. Bugungi kunda turizm sohasi nafaqat iqtisodiy daromad manbayi balki xalqaro hamkorlik va hududiy rivojlanishning muhim omiliga aylanmoqda. Shu nuqtai nazardan Xorazm viloyatining tarixiy, madaniy va tabiiy resurslarini to'g'ri boshqarish orqali hudud turizm salohiyatini oshirish zarurati kun tartibiga aylanmoqda.

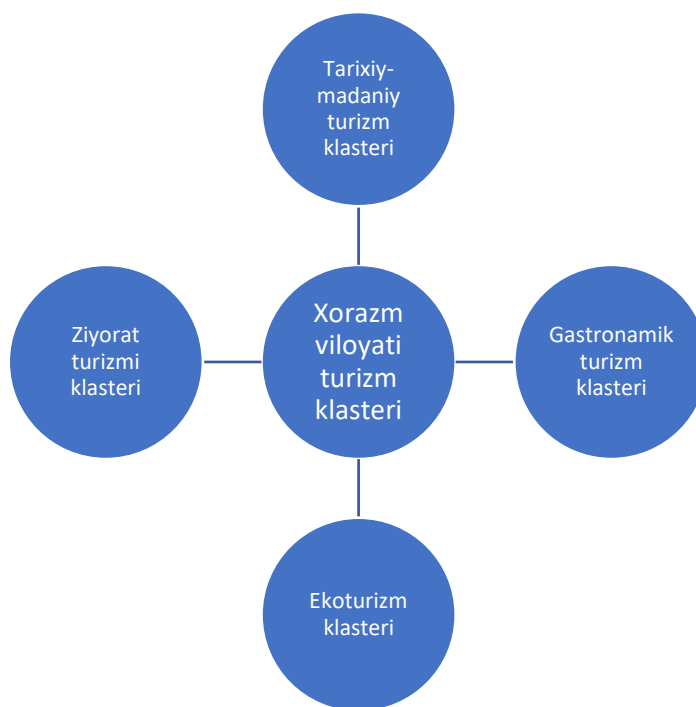
Xorazm diyori insoniyat taraqqiyotiga katta hissa qo'shgan yurt. Jumladan, Xorazmiy, Beruniy, Zamaxshariy va ko'plab buyuk zotlar shu vohada yashab o'tgan va jahon ilm-u fani xazinasiga ulkan hissa qo'shganligi bilan butun dunyoda mashhurdir. Xorazm qadimdan maftunkor lazgisi, ko'kka bo'y cho'zgan minoralari, jo'shqin Amudaryo bo'yidagi so'lim tabiati bilan insonni o'ziga jalb qiladi. Xorazmni "Past tekislik yer", "Oziq-ovqat mamlakati", "Unumdor yer", ayrim tadqiqotchilar esa, "Urushga moyil", "Jangovor" ma'nosida ham tahlil qilib kelishgan. Bundan tashqari "Oriy qabilalari yeri", yoki "Xarri xalqining yeri" ma'nosini anglatadi kabi fikrlar ham mavjud. Xalqlarning xulosasiga ko'ra tahlil qiladigan bo'lsak, Xorazm - "xor" - quyosh, "azm"- yer, o'lka, ya'ni quyosh o'lkasi degan fikr eng ishonchlisi deb sanaladi.

Turizmning asosiy yo'nalishlaridan biri etnoturizm bo'lib, u dunyo xalqlarining madaniyati, turmush tarzi va an'alarini o'rganishga qaratilgan etnik, til va madaniy tarkibiy qismlarni o'z ichiga olgan turizmning bir ko'rinishidir. Etnografik turizm ma'rifiy va ko'ngilochar maqsadlarda amalga oshiriladi. Ma'lum bir xalqning madaniyati va turmushi, kiyim-kechaklari, tili, xalq og'zaki ijodi, urf-odatlar, ananalari bilan tanishtiradi va sayyohlarning keng doirasi uchun mo'ljallangan bo'ladi. Ushbu turizm turi orqali o'z tarixini yaxshiroq bilib olish va ilgari davrlarga qaytish, u davrlardagi mahalliy hayot tarzi, an'analari va madaniy merosni o'rganish mumkin. Har yili Xivada o'tkazilib kelinayotgan "Lazgi" xalqaro raqs festivali tarixiy madaniyatimizni ommalashtirishda muhim rol o'ynamoqda. Xorazm viloyatining geografik joylashuvi va boy madaniyati ham etnografik turizmni rivojlantirishda katta ahamiyat kasb etadi. Bundan tashqari hunarmandchilikni targ'ib qilish, mahalliy festivallarni rivojlantirish va turistlar uchun maxsus xizmatlar tashkil qilish orqali viloyatni turizm markaziga aylantirishimiz mumkin. Bu nafaqat iqtisodiy o'sishga hissa qo'shibgina qolmay, balki xalqimizning madaniy merosini saqlab qolishda va dunyoga tanitishda muhim ro'l o'ynaydi.[2]

Xorazm viloyatidagi tarixiy va me'moriy yodgorliklar jahonga mashhurdir. Amudaryoning o'ng sohilida 250 dan ziyod, so'l sohilida 60 ta qadimiy shahar va qishloqlar o'rni topilgan. Qanqaqal'a, Qo'shqal'a, Tuproqqal'a, Jingilja, Toshxirmon singari qal'a va istehkomlar o'rni bunga misol bo'la oladi.[3] Xorazm viloyatida turizm sohasini yanada rivojlantirish maqsadida madaniy tarixiy meros obyektlari ro'yxatga olinib, ularning faoliyati takomillashtirilib kelinmoqda

Xorazmda turizm sohasi O'zbekiston Respublikasining "Turizm to'g'risida"gi qonuni, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017 yil 4 maydagi PQ-2953-sonli "2017-2021 yillarda Xorazm viloyati va Xiva shaxrining turizm salohiyatini kompleks rivojlantirish dasturi to'g'risida"gi qarori hamda boshqa tegishli me'yoriy hujjatlar orqali tartibga solinadi.[3]

Viloyatning turistik salohiyatini oshirish uchun zamonaviy yondashuvlardan biri – turizm klasterlarini tashkil etish muhim ahamiyat kasb etadi. Bu tizim turistik xizmatlar, mehmonxona biznesi, gastronomiya, transport va boshqa infratuzilma obyektlarini yagona tizimga birlashtirishga imkon yaratadi.[4] Turizm klasteri – bu ma'lum bir hududda joylashgan va bir-biriga bog'liq bo'lgan turistik obyektlar, xizmat ko'rsatuvchi korxonalar, infratuzilma, mahalliy biznes hamda davlat va nodavlat tashkilotlarining o'zaro hamkorligi asosida shakllangan tizimdir.

Klaster muallif tomonidan yaratilgan

Tarixiy-madaniy turizm klasteriga : Ichon-Qal'a majmuasi, Muhammad Aminxon madrasasi, Kalta minor, Pahlovon Mahmud maqbarasi, Toshhovli saroyi, Avesto majmuasi

Gastronomik turizm klasteriga: Xiva milliy oshxonalari va Urganch shahridagi zamonaviy restoranlar va kafelar

Ekoturizm klasteriga: Amudaryoga yaqin hududlar, Yangibozor, Xonqa, Shovot, Bog'ot tumanlari

Ziyorat turizmi klasteriga: Xiva shahridagi Pahlovon Mahmud ziyoratgohi , Sayid Alouddin ziyoratgohi, Juma masidi, Bog'ot tumanidagi Xoja Yusuf Hamadoniy ziyoratgohi va boshqalarni kiritishimiz mumkin.

Xorazm viloyatining turizm salohiyatini rivojlantirishda bir qator imkoniyatlar mavjud. Viloyatning tarixiy va madaniy merosi, ziyorat maskanlari va mahalliy hunarmandchiligi sayyohlar uchun katta qiziqish uyg'otadi. Ekoturizm va gastroturizm klasterlari viloyatni yangi turizm yo'nalishlari bilan boyitish imkonini beradi. Xorazmning turizm imkoniyatlarini to'liq amalga oshirish uchun infratuzilma, xizmatlar va marketing sohalarini rivojlantirish zarur. Shu bilan birga, viloyatda turizmni rivojlantirish uchun mahalliy resurslar va aholini jalb etish muhim omillardan biri bo'lib, bu viloyatning iqtisodiy barqarorligini oshirishga xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1.Matchanova A.E, Xayitova Q. B “Xorazm viloyatida turizmning noan’anaviy turlarini rivojlantirish imkoniyatlari”, SCIENCE AND EDUCATION 133-134-b.

2.A.Matchanova, M.Shomurodov “Xorazm viloyatida etnografik turizmni rivojlantirishning geografik xususiyatlari” O’zMU xabarlari jurnali

3.Jumaniyozova O.Z “Xorazm viloyatida tarixiy-madaniy turizmning o’rni”, “MEDICAL TOURISM IN THE CONTEXT OF GLOBALIZATION - PROBLEMS, PROSPECTS AND INNOVATIONS” II INTERNATIONAL SCIENTIFIC AND PRACTICAL CONFERENCE”

4.Abdullayev F.O, Shamuratov S.B “Xorazm viloyatida turistik xizmatlarni rivojlantirish imkoniyatlari” “Экономика и социум”